

Ahmed
Lutfi
Efendi'nin
Sofular
Camii
haziresindeki
mezar taşı -
Aksaray
İstanbul

Ėāmûs'taki kelimeleri alfabe sırasına göre tertip ederek 53.000 kelimelik *Lu-gat-ı Kāmûs'u* hazırlamıştır. Aslı Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan bu eserin elif ve bâ harflerini ihtiva eden ilk iki cüzü 1282 ve 1286 yıllarında basılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnülemin, *Son Asır Türk Şairleri*, s. 896-901; Cemâleddin, *Osmanlı Tarih ve Müverrihleri (Âyine-i Zurefâ)*, İstanbul 1314, s. 121-125; *Osmanlı Müellifleri*, III, 136-137; Gövsa, *Türk Meşhurları*, s. 230; Ebûlulâ Mardin, *Huzâr Dersleri* (nşr. İsmet Sungurbey), İstanbul 1966, II-III, 262-265, 979-984; Münir Aktepe, "Vak'a-nüvis Ahmed Lutfî ve Tarihi Hakkında Bâzi Bilgiler", *TED, X-XI* (1981), s. 121-152; a.mlf., "Lutfî Efendi", *EP²* (İng.), V, 836-837; Bekir Kütükoğlu, "Vekâyi-nüvis", *İA*, XIII, 285-286.

MÜNİR AKTEPE

AHMED MÂHİR EFENDİ, Ballıklıazâde

(1860-1922)

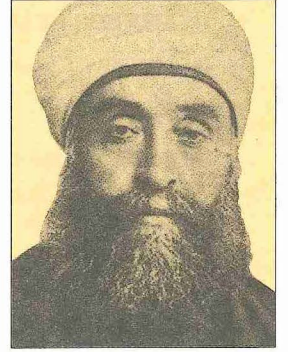
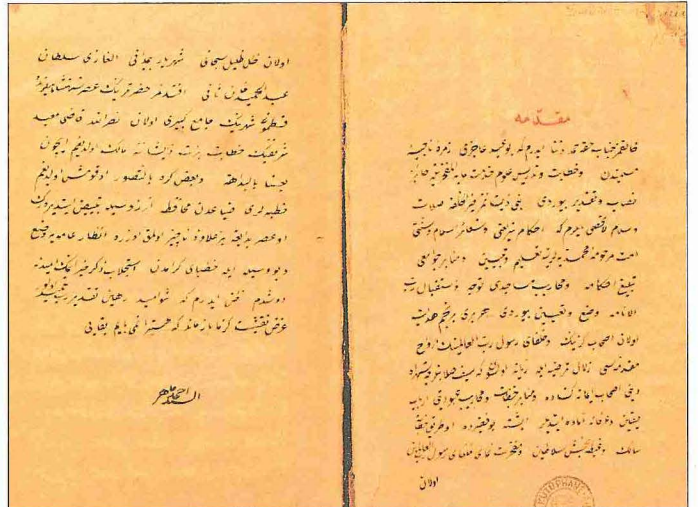
Son devir Osmanlı din âlimi
ve siyaset adamı.

Babası Seyyid Hâfız Mehmed Said, dedesi Hâfız Mehmed Nüreddin'dir. Bağlı bulunduğu aile aslen Kastamonulu olup Ballıkliefendizâde lakabıyla tanınmıştır. Ahmed Mâhir şeyh ve âlim Ahmed Hicâbî'den icâzet aldı (1300/1882-83). Kendisi de ders okutarak birçok talebeye icâzet verdi. 1901'de İstanbul'a gitti. Abdurrahman Paşa'nın himayesinde istinaf mahkemesi üyeliği ve çeşitli yerlerde hâkimlik yaptı. Bir süre Şûrâ-yı Evkaf başkanlığında bulundu. 1908'den itibaren siyasî hayata geçerek Meclis-i Meb'ûsan'da yedi yıl, Büyük Millet Meclisi ikinci devresinde de iki yıl milletvekilliği yaptı. Meclis-i Meb'ûsan'da bulun-

duğu sırada geçici reislik ve birinci reis vekilliği gibi görevlerde bulundu. Emekli olduktan sonra şehremaneti müşavirliğine tayin edildi. Dârülfünun İlahiyat Fakültesi'nde ve Medresetü'l-vâizîn'de on üç yıl tefsir ve kelâm okuttu. İstanbul pâyesini, ikinci rütbe Mecidî ve üçüncü rütbe Osmânî nişanlarını aldı. Ayrıca Sultan Reşad tarafından kıymetli bir kürk, *ferace**, çok değerli bir tesbih ve iki adet saatle ödüllendirildi. Görevli olarak Medîne-i Münevvere'ye ve Rumeli'ye seyahatler yaptı. 4 Eylül 1922'de Kastamonu'da vefat etti.

Eserleri. 1. *el-Muhkem fi şerhi'l-Hikem*. En hacimli eseri olup İbn Atâullah el-İskenderî'ye ait *el-Hikemül-'Atâ*'iyye'nin şerhidir. Asıl eserde bulunan 321 *hikmet**, Arapça asılları ve tercümeleri verildikten sonra oldukça geniş bir şekilde açıklanmıştır. Bu açıklamalar tasavvufî, dinî remizler ve tabirler bakımından çok zengindir. Eser iki cilt halinde basılmıştır (İstanbul 1323, 628 sayfa). 2. *Hutbe Mecmuası*. Türkçe bir mukaddimeden sonra yetmiş iki Arapça hutbeden meydana gelen eserin (İstanbul 1316, 87 sayfa) bir yazma nüshası Millî Kütüphane'dedir (06 Mil A 4987, 48 varak). 3. *el-Fâtîha fi tefsiri'l-Fâtîha*. Müellifin tefsir dersi notlarından ibaret olup basılmıştır (İstanbul 1331, 69 sayfa). 4. *Mu'cizât-ı Kur'âniyye*. Kitabın birinci kısmı, yazarın 1324-1325 (1908-1909) yıllarında gazetelerde yayımlanmış makalelerinden meydana gelmiş olup basılmıştır (İstanbul 1328, 280 sayfa). Aziz Demircioğlu'nun özel kütüphanesinde bulunan müellif hatıyla 278 sayfa olan ikinci kısmı ise henüz basılmamıştır. 5. *Hâtırat*. Günlük hatıralarını yazdığı doksan üç yapraklık bir eser

Ahmed
Mâhir
Efendi'nin
kendî hatıyla
yazdığı
*Hutbe
Mecmuası*
adlı eserinin
ilk iki sayfa
(Millî Kütüphane,
06 Mil A, nr. 4987)

Ahmed
Mahir
Efendi

olup torunu Ali Binkaya'nın özel kütüphanesinde mevcuttur.

Ahmed Mâhir Efendi kendi döneminde üslûbunun güzelliği ve hitabetteki üstün başarısıyla dikkati çekmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdülkerim Abdülkadiroğlu, "Ahmed Mahir Efendi'nin İstanbul Hayatı, Verdiği İcazetler ve Üç Eseri ile Elyazısı Hatıratı Üzerine Notlar", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu Sempozyumu (19-21 Ekim 1988)*, Ankara 1989, s. 71-82; Tahsin Önemli, "Ahmed Mahir Efendi'nin Hikemiyyat Şerhi", a.e., s. 83-89.

ABDÜLKERİM ABDÜLKADİROĞLU

AHMED el-MANSÛR

(أحمد المنصور)

Ebü'l-Abbâs Ahmed el-Mansûr-Billâh
b. Muhammed el-Mehdî es-Sa'dî
(ö. 1012/1603)

Fas sultanı
(1578-1603)

956 (1549) yılında Fas'ta doğdu. Babası, hânedanın ikinci sultanı olan Muhammed eş-Şeyh el-Mehdî, annesi hayır ve hasenâtıyla meşhur Mes'ûde bint